

‘El dia del trentè aniversari de la seva vida privada van acomiadar en Vósxev del petit taller mecànic d’on treia els mitjans de subsistència’

Rosa Maria Vilella i Sanaté / *El Matí Digital*

Amb aquesta frase, freda i alhora tan carregada de significat, comença la novel·la de **Platónov**, un dels primers escriptors ‘soviètics’ que van emergir després de la revolució del 1917, les obres del qual, però, van ser prohibides: ‘**La rasa**’ no es va publicar a l’URSS fins el 1987, ja en plena ‘Perestroika’. Entendre el moment històric en què fou escrita (any 1930, en ple procés de col·lectivització i creació dels ‘Kolkhoz’) és indispensable per copsar la magnitud de la novel·la i encara més per entendre l’ús de la llengua que fa Platónov.

Si seguim Vósxev pel camí que emprèn després del seu acomiadament, arribem a un rafal on dormen els treballadors conscienciats encarregats de cavar una rasa que serà el fonament de la ‘casa comuna del proletariat’ que després s’hi construirà: ‘En un any, tot el proletariat local havia d’abandonar la ciutat de petites propietats per anar a viure al nou edifici monumental. Passats deu o vint anys, un altre enginyer construiria una torre al centre del món on els treballadors de tota la terra havien d’entrar per viure-hi feliços per sempre’.

Aquesta gran construcció, aquesta torre al centre del món, metàfora de la construcció del gran edifici del socialisme que havia de ser l’URSS, tenia uns fonaments ideològics molt potents, tant que fins i tot canvien la llengua. Precisament aquest és el mèrit de Platónov en aquesta novel·la: la capacitat de construir un món i reflectir-ne les virtuts però també, i molt especialment, la violència que comporta la imposició de la ideologia que el sosté, només amb l’ajut del vocabulari, ‘D’on traurem els ous, si la nostra massa aviària no disposa d’una direcció productiva en el seu medi?’, i que li serveix tant per descriure els mitjans de producció i el treball dels obrers, com el paisatge, transformant-lo en erm, gris i sense més futur que el treball fins a la mort, o fins i tot els ocells: ‘El cansament els feia callar les ales, sota les plomes i el borboll hi havia la suor de la misèria: volaven des de l’alba sense deixar de turmentar-se per alimentar els ocellets i les companyes’.

Aquest nou vocabulari, aquesta imposició font de tanta violència, aconsegueix transformar la il·lusió que hauria de generar la construcció d’una cosa nova en un sentiment de pessimisme omnipresent, la certesa d’estar treballant per un futur que algú els ha promès que serà resplendent però que saben del cert que ells no veuran. La missió dels proletaris és única i clara: ‘Vinga treballa, treballa que, quan hauràs treballat fins al final, quan ja ho sabràs tot, estaràs extenuat i et moriràs’.

Quan el present i el futur no generen il·lusió, neix la nostàlgia d’un temps passat, representada pel petó, fet de passada, d’una jove burgesa a un dels treballadors de la rasa. És l’única pinzellada de tendresa que apareix en tot el llibre, perquè aquesta no és una novel·la que

commogui, que arribi al cor ni crec que ho pretengui, com tampoc no hi arriba el nou món que han de construir, tan racional i ideològic que no deixa espai per als sentiments si no són revolucionaris i proletaris. No, més aviat representa una bufetada o un cop de puny que fa obrir els ulls a la duresa, la crueltat, la violència, però també a l'absurditat, del sistema sorgit de la Revolució obrera.

L'únic personatge del llibre que sembla viure el socialisme de tot cor i amb visió, que no esperança, de futur és una pobra criatura òrfena que serà acollida pels treballadors de la rasa. Mor la vella burgesia i deixa com a herència una nova generació de qui caldrà tenir cura, perquè de tan jove és encara massa fràgil i està envoltada de perills encarnats, de vegades, pels mateixos que n'han de tenir cura.

És en la petita Nàstia i en el futur i universal triomf del socialisme que la pobra criatura representa, que tots justifiquen els seus patiments i desenganys presents: 'En Vósxev hauria acceptat tornar a no saber res i a viure sense esperança en el desig tèrbol d'una ment inútil, només perquè la nena estigués estalvia i disposada a viure, encara que s'hagués de turmentar amb el pas del temps'.

Tanmateix, el futur sempre és incert.